

SOWA – SPOŁECZNA ODPORNOŚĆ WSPIERANA INNOWACJAMI

O CYKLU SEMINARIÓW

Budowanie odporności społeczności wiejskich i małomiasteczkowych wymaga trafnej diagnozy współczesnych zagrożeń i wyzwań m.in. demograficznych, gospodarczych, klimatycznych oraz geopolitycznych. W ramach projektu **SOWA** zespół specjalistów z różnych dziedzin zaprasza przedstawicieli Lokalnych Grup Działania z całego kraju do udziału w cyklu bezpłatnych seminariów i dyskusji, których uczestnicy będą mieli okazję uzyskać najbardziej aktualną wiedzę i wskazówki dotyczące największych wyzwań stojących przed lokalnymi społecznościami. Spotkania będą także doskonałą okazją do wymiany doświadczeń między ekspertami i praktykami z LGD. Tylko dzięki zaangażowaniu reprezentantów lokalnych środowisk wypracowane innowacje społeczne (odpowiadające na realne potrzeby mieszkańców) będą skuteczne i staną się trwałym filarem odporności społeczności.

Serdecznie zapraszamy!

Moduł 1. Czym jest odporność społeczna, po co ją rozwijać i jak podejść do niej innowacyjnie?

6.11.2026 r.

Prowadzące: dr hab. Katarzyna Zajda, prof. UŁ, dr Agnieszka Michalska-Żyła, UŁ

- Kryzysy wczoraj, dziś i jutro – o zmiennej naturze kryzysu w społecznościach wiejskich i małomiasteczkowych.
- Zrozumieć odporność społeczną – dlaczego jedne społeczności po kryzysie podnoszą się szybciej, a inne pogłębiają się w stagnacji?
- Przykłady działań odpornościowych.
- Czym są innowacje społeczne – fakty i mity w kontekście polskich doświadczeń.

Moderowana dyskusja połączona z wymianą doświadczeń: „Różne oblicza odporności – bariery, doświadczenia i realne potrzeby z perspektywy LGD”

Moduł 2–3: Jak wdrażać innowacje społeczne na wsi i w małych miastach?

27.11.2026 r.

Prowadzący: dr hab. Katarzyna Zajda, prof. UŁ, dr hab. Wojciech Goszczyński, prof. UMK, dr Krzysztof Piróg, UR

- Słabe ogniwa procesu wdrożenia innowacji społecznej – na co szczególnie uważać wdrażając innowacje w społecznościach wiejskich i małomiasteczkowych?
- Skarbnice wiedzy o innowacjach – czyli jak i gdzie szukać pomysłów i partnerów do współpracy?
- Inkubatory innowacji społecznych w Polsce – kto i jak może nam pomóc wdrożyć innowację?

Moderowana dyskusja połączona z wymianą doświadczeń: „Jak usprawnić wdrażanie innowacji społecznych w przyszłych działaniach LGD?”

Moduł 4: Wyzwania rozwojowe polskich wsi i małych miast

4.12.2026 r.

Prowadzący: dr hab. Wioletta Knapik, prof. URK, dr Dominik Sikorski, UW

- Panorama zmian: Z jakimi wyzwaniami mierzą się dziś wsie i małe miasta?
- Analiza wyzwań rozwojowych na przykładzie małych miast i wsi Dolnego Śląska – dziedzictwo przemysłowe, różnice w poziomie rozwoju subregionów, depopulacja, kryzys tożsamości lokalnej.
- Nowe trendy rozwojowe vs. realia zmian – przykład trudnej historii powstawania gospodarstw opiekuńczych.
- Kto ma to udźwignąć? Rola samorządów, LGD i organizacji pozarządowych i ich współpracy na rzecz rozwoju.

Moderowana dyskusja połączona z wymianą doświadczeń: „Jakich narzędzi i strategii potrzebujemy by skutecznie odpowiadać na wyzwania rozwojowe?”

Moduł 5: Odporność społeczna a jakość życia w społecznościach wiejskich i małomiasteczkowych

15.01.2027 r.

Prowadzący: dr Hubert Kotarski, URZ, dr Krzysztof Piróg, URZ

- Co składa się na jakość życia? – znaczenie dostępności usług społecznych, poczucia bezpieczeństwa, więzi sąsiedzkich i czystego środowiska.
- Społeczne koszty subiektywnie niskiej jakości życia – poczucie wykluczenia, osamotnienie seniorów, frustracja młodych i bierne wyczekiwanie na pomoc zewnętrzną.
- Innowacje społeczne w służbie codziennego komfortu – jak oddolne inicjatywy realnie podnoszą jakość życia w małych miejscowościach?

Moderowana dyskusja połączona z wymianą doświadczeń: „Jak LGD i samorządy mogą wykorzystywać innowacje społeczne do podnoszenia jakości życia mieszkańców?”

PROGRAM SEMINARIÓW

Moduł 6: Odporność społeczna w warunkach depopulacji

Prowadzący: dr hab. Piotr Szukalski, prof. UŁ, dr Elwira Piszczek, UMK

5.02.2027 r.

- **Prawda o depopulacji** – skąd bierze się spadek liczby mieszkańców na poziomie lokalnym, jak przebiega krok po kroku i co mówią najnowsze prognozy?
- **Realne skutki dla wsi i małych miast** – jak zmniejszanie się liczby ludności uderza w lokalną gospodarkę, finanse i usługi społeczne?
- **Wyludnienie to nie wyrok!** – jak przekuć wyzwania demograficzne w szansę, wykorzystując ukryty potencjał mieszkańców, organizacji pozarządowych i lokalnych liderów?

Moderowana dyskusja połączona z wymianą doświadczeń: „Zamiast narzekania: wspólna rozmowa o sprawdzonych sposobach na depopulację”

Moduł 7: Odporność społeczna w warunkach kryzysu klimatycznego

Prowadzący: dr hab. Marta Borowska-Stefańska, prof. UŁ, dr Anna Grochowska, UWr, dr hab. Szymon Wiśniewski, prof. UŁ

5.03.2027 r.

- **Społeczny wymiar powodzi** – dlaczego same wały i zbiorniki nie wystarczą w zarządzaniu kryzysowym?
- **Lekcje z powodzi z 2024 roku** – co zawiodło w komunikacji ryzyka i jak realnie wyglądało podejmowanie decyzji o ewakuacji w krytycznych momentach?
- **Dlaczego ludzie nie uciekają?** – psychologiczne, społeczne i organizacyjne bariery, które sprawiają, że mieszkańcy ignorują ostrzeżenia i odmawiają ewakuacji mimo bezpośredniego zagrożenia.

Moderowana dyskusja połączona z wymianą doświadczeń: „Klimat się zmienia, procedury muszą też. Przejście od biernego reagowania na skutki kataklizmu do trwałego budowania odporności i przygotowania mieszkańców na powtarzające się zdarzenia ekstremalne”

Moduł 8: Odporność społeczna w kontekście zagrożenia militarnego i kryzysu geopolitycznego

Prowadzący: dr hab. Marta Borowska-Stefańska, prof. UŁ, dr Hubert Kotarski, UR

2.04 & 30.04.2027 r.

- **Ewakuacja i mobilność w praktyce** – co mówią badania ze wschodniej flanki NATO o tym, jak w sytuacji zagrożenia militarnego zachowują się mieszkańcy i kto ma realne możliwości ucieczki, a kto wymaga natychmiastowej pomocy?
- **Lekcje z pierwszej linii** – jak wieś i małe miasta poradziły sobie z masowym napływem i tranzytem ludności, presją na szpitalnictwo, transport, szkolnictwo i rynek mieszkaniowy?
- **Przygotowanie władz publicznych do organizacji przemieszczeń i ewakuacji ludności.**
- **Od chaosu do procedur** – które z doraźnych rozwiązań wypracowanych na Podkarpaciu można na stałe wpisać do lokalnych i regionalnych planów zarządzania kryzysowego?

Moderowana dyskusja połączona z wymianą doświadczeń: „Gotowość gmin na kryzys wielkoskalowy – jak przygotować lokalne społeczności do pełnienia funkcji recepcyjnych, tranzytowych i logistycznych bez paraliżu podstawowych usług dla mieszkańców?”

Moduł 9: Odporność społeczna w warunkach intensywnych przemian gospodarczych

Prowadzący: dr hab. Wojciech Goszczyński, prof. UMK, dr hab. Wojciech Knieć, prof. UMK, dr Karolina Sztobryn, UŁ

14.05.2027 r.

- **Alternatywne sieci żywnościowe (AFN)** – kooperatywy, sprzedaż bezpośrednia i Krótkie Łańcuchy Dostaw (RHD) jako sposób na budowanie niezależności lokalnych producentów i tworzenie więzi społecznych.
- **Rolnictwo w erze sztucznej inteligencji (AI)** – szanse i zagrożenia wynikające z cyfryzacji wsi.
- **Ochrona innowacji na wsi. Marka lokalna.**

Moderowana dyskusja połączona z wymianą doświadczeń: „Jak budować lokalne miejsca pracy i wspierać przedsiębiorczość w miejscach, gdzie tradycyjna produkcja i rolnictwo nie dają już perspektyw?”

Moduł 10: Projektownie innowacji dla odporności społecznej. Od czego zacząć i czy to trudne?

Prowadząca: dr Agnieszka Michalska-Żyła, UŁ

4.06.2027 r.

- **Design Thinking krok po kroku** – jak przenieść elastyczną metodę projektową do realiów wiejskich i małomiasteczkowych, by tworzyć rozwiązania precyzyjnie uszyte na miarę lokalnych potrzeb?
- **Empatia i diagnoza z mieszkańcami** – jak mądrze badać potencjał i wyzwania społeczności, by projektować z ludźmi, a nie tylko dla ludzi?
- **Od pomysłu do szybkiego prototypu** – sprawne testowanie małych zmian bez generowania wysokich kosztów i zbędnego ryzyka finansowego.
- **Dobre praktyki z polskiej wsi** – przegląd sprawdzonych inicjatyw i innowacji społecznych z terenów wiejskich w Polsce, które powstały w procesach warsztatowych.

Moderowana dyskusja połączona z wymianą doświadczeń: „Jak metodykę warsztatową i myślenie projektowe (Design Thinking) trwale włączyć do codziennej pracy LGD oraz samorządów, aby skutecznie angażować mieszkańców w tworzenie innowacji społecznych?”